

KringloopWijzer kan flink financieel voordeel opleveren

Werken met de KringloopWijzer kan een bedrijf geld opleveren. Specialisten van WUR en PPP-Agro Advies rekenden, op basis van gegevens uit de praktijk, door hoeveel dit een bedrijf met 100 koeien kan opleveren. 'Gebruik van de KringloopWijzer' betekent hierin niet alleen het invullen maar ook aan de slag gaan met de sterke en zwakke punten. Na het invullen moet er wel actie komen.

De economische effecten van werken met de KringloopWijzer zitten vooral in verminderde ruwvoerkosten. Een hogere gewasopbrengst of minder kunstmest, beide tegelijk zal haast niet gaan. De praktijk zal vaak gaan voor hogere gewasopbrengst en minder voor lagere kunstmestkosten). Werken met de BEX leidt, naast een voordeel bij de mestafzet, ook tot bewustwording voor eiwitarmere voeding. Het Re-gehalte van het rantsoen kan nogal eens wat lager. Een besparing bij eiwitrijk krachtvoer is dan de 'vertaling' van het economische voordeel van voermanagement bij BEX.

Naast de winst bij voermanagement gelden de (traditionele) voordelen bij de mestmanagement. Via voordeel van minder mestafzet via BEX, mogelijk via BEP en minder mest aan hoeven bieden voor mestverwerking. Dus samengevat zitten de economische voordelen in:

- Minder kosten voeraankoop, door hogere gewasopbrengst
- Minder kosten krachtvoer, door eiwitarmere kunnen/durven voeren
- Minder kosten voor mestafzet, door goede BEX
- Minder kosten voor mestafzet, door meer plaatsingsruimte via BEP-winst
- Minder kosten voor mestverwerking, door lager fosfaatoverschot.

Prijzen van belang

Een aantal aannames is erg belangrijk om een inschatting te maken van de financiële voordelen. Dit zijn aannames op gebied van gewasopbrengsten, besparing van krachtvoerkosten en voordelen bij BEX (N, P) en voordeel bij BEP (P-plaatsing). De aannames zijn praktisch en afgestemd met experts. Daarnaast zijn prijzen belangrijk. Hierbij zijn de prijzen aangenomen zoals in Tabel 1 weergegeven.

Tabel 1 Aangenomen prijzen om de economisch effect van gebruik van KringloopWijzer te begroten.

prijs ruwvoer	€ / kg ds	0.15
prijs mesttoediening	€ / ton	3
Prijs mestafzet	€ / ton	10
Gemiddelde prijs krachtvoer	€ / 100 kg	28.5
meerprijs mestverwerken	€ / ton	3

Onderscheid in type bedrijf

In Tabel 2 is voor zes verschillende situaties ingeschat wat de winst van werken met de KringloopWijzer in de praktijk grofweg is. Het gaat hier om 3 verschillende intensiteiten in kg melk per hectare en 2 verschillende hoeveelheden mais in het rantsoen. Beide factoren blijken invloedrijk bij de financiële winst bij gebruik van de KringloopWijzer. Want de intensiteit heeft grote invloed op de hoeveelheid mestafzet en het aandeel mais in het rantsoen is een indicator van de besparing op excretie via BEX en dus de hoeveelheid mest die meer op het bedrijf blijft in vergelijking met de forfaitaire benadering.

Voordelen mestmanagement gebaseerd op ervaringen Koeien & Kansen (adviseurs)

De technische aannames (de ingeschatte procentuele winst bij de excreties, fosfaatplaatsing, extra gewasopbrengst en besparing op krachtvoerkosten) zijn gebaseerd op ervaringen bij Koeien & Kansen bedrijven. Zes Koeien & Kansen bedrijven staat hier

model voor. Zij verschillen in melkproductie per ha en aandeel snijmaïs in het rantsoen . De BEX-N winst en de BEX-P winst zijn gebaseerd op de werkelijke situaties van de bedrijven,. Adviseur Barend Meerkerk heeft ingeschat welke BEX-N-winst in zo'n situatie haalbaar is. De BEP winst of gebaseerd op de werkelijke situatie of ingeschat op 4%, als zijnde 'moet haalbaar zijn'.

Voordelen voer- en gewasmanagement ingeschat met experts

Vervolgens zijn de extra gewasopbrengsten en de besparing op krachtvoer verschillend ingeschat. Allereerst is ingeschat de dat meeste extra gewasopbrengst bij gras te halen is en minder bij mais. Toch is 1% winst bij de mais opbrengst ingeschat, want een beter vanggewas en drijfmestrijenbemesting zou ook hier generiek nog voor extra opbrengst kunnen zorgen (naast een goede verzorging van de bodem). Verder is bij de maisrijke bedrijven 5% extra grasopbrengst ingeschat. In ieder geval omdat die bedrijven door een goede BEX meer extra mest op het bedrijf kunnen houden. Hetzelfde geldt voor het intensieve bedrijf met weinig mais in het rantsoen. Voor de bedrijven met 13500 en 17500 kg melk per ha en een 'maisarm' rantsoen is 3% extra gewasopbrengst voor grasland ingeschat. Dit zou mogelijk moeten zijn door betere bemesting, betere oogsttijdstippen en betere conservering. De besparing op krachtvoerkosten is bij zowel de maisrijke als maisarme rantsoenen op 2% ingeschat. Bij maisarme rantsoenen lijkt in de praktijk vooral ruimte te zijn voor besparing van eiwitrijk krachtvoer. Maar ook bij maisrijkere rantsoenen blijkt in de praktijk rek om minder (eiwitrijk) krachtvoer te voeren. Het Re-gehalte van het rantsoen ligt vaak nog boven de 16%. Deze bewustwording en daadwerkelijk eiwitarmer voeren rechtvaardigt vervolgens ook de aangenomen BEX-winst met stikstof op de twee extensievere maisarme bedrijven.

Tabel 2 Technische aannames (gebaseerd op praktijkwaarnemingen bij Koeien & Kansen bedrijven en experts) om economische voordelen van gebruik van de KringloopWijzer te begroten, samen met de begrote winst door het gebruik van de KringloopWijzer (€, afgerond op €250). Bedrijfssituaties met ruim 100 mk, ca 7.5 stuks jongvee/10 mk, melk/koe tussen 7750 en 9500 kg/jr; 25 kg krachtvoer/100 kg melk.

mais in rantsoen	melkproductie/ha			
	<i>13.500</i>	<i>17.500</i>	<i>22.500</i>	
<i>weinig (<15%)</i>	BEX-N winst	3%	5%	11%
	BEX-P winst	5%	14%	13%
	BEP-winst	4%	4%	25%
	+ gras (%)	3%	3%	5%
	+ mais (%)	1%	1%	1%
	- kv € (%)	2%	2%	2%
	winst (€)	4.000	5.000	8.500
<i>Veel (>25%)</i>	BEX-N winst	8%	8%	16%
	BEX-P winst	14%	19%	19%
	BEP-winst	4%	4%	12%
	+ gras (%)	5%	5%	5%
	+ mais (%)	1%	1%	1%
	- kv € (%)	2%	2%	2%
	winst (€)	7.000	8.000	10.250

Winst met voermanagement belangrijker bij extensieve bedrijven

De financiële winst van de KringloopWijzer bestaat uit dus voer- en mestmanagement. Bij de intensieve bedrijven met maisrijke rantsoenen blijkt de bijdrage van het mestmanagement groter dan bij de extensievere bedrijven met maisarmere rantsoenen. In Tabel 3 is de procentuele bijdrage van het voermanagement aan de financiële winst weergegeven. Deze varieert van circa 35% bij de intensieve bedrijven tot 100% bij de extensievere bedrijven. De winst via het voermanagement is daarmee substantieel.

Tabel 3 Bijdrage van het voermanagement (%) aan de financiële winst van de KringloopWijzer. De rest van de financiële winst is toe te schrijven aan het mestmanagement

<i>mais in rantsoen</i>	<i>melkproductie/ha</i>		
	<i>13.500</i>	<i>17.500</i>	<i>22.500</i>
weinig (<15%)	100%	70%	48%
Veel (>25%)	75%	53%	36%

Lagere fosfaatonttrekking Zuidelijk zand en hogere kosten mestverwerking

Het huidige BEP-voordeel bij de intensieve situatie met veel mais in het rantsoen is gebaseerd op de prestatie van het een Koeien & Kansen bedrijf in het Zuidelijke zandgebied. Dit bedrijf had een behoorlijk BEP-voordeel. Kanttekening daarbij is dat het voorbeeldbedrijf niet volledig op droogte gevoelige zandgrond ligt. Rekenen we geen voordeel van BEP bij het intensieve bedrijf met veel mais in het rantsoen, dan is het voordeel ca €500 lager, ofwel €0.1 per 100 kg melk en ca €25 per ha voor dit bedrijf.

Daarnaast zijn de prijzen voor mestverwerking ook nog onzeker. Er zijn ook aanwijzingen dat de meerprijs voor mestverwerking €4,5 per ton zal zijn in plaats van €3, zoals weergegeven in Tabel 1. en als de meerprijs van mestverwerken €4,5 per ton zal zijn, dan zijn de resultaten zoals in Tabel 4 weergegeven. Het resultaat is dat het voordeel van het gebruik van de KringloopWijzer met €250 in alle situaties stijgt, behalve in de situaties met 13500 en 17500 kg melk per ha en weinig mais in het rantsoen.

Tabel 4 Begrote financieel voordeel van gebruik van de KringloopWijzer in de praktijk (€ per bedrijf, afgerond op €250). Bedrijfssituaties met ruim 100 mk, ca 7.5 stuks jongvee/10 mk, melk/koe tussen 7750 en 9500 kg/jr; 25 kg krachtvoer/100 kg melk; meerkosten mestverwerken €4.5 per ton ipv €3 per ton; geen BEP-winst bij het intensieve bedrijf met veel mais in het rantsoen; uitgangspunten Tabel 1.

<i>mais in rantsoen</i>	<i>melkproductie/ha</i>		
	<i>13.500</i>	<i>17.500</i>	<i>22.500</i>
weinig (<15%)	4.000	5.000	8.750
Veel (>25%)	7.250	8.250	10.250

Samengevat

De financiële winst door gebruik van de KringloopWijzer is in de praktijk nu al substantieel. Praktijkschattingen via Koeien & Kansen resultaten en experts uit de praktijk leiden tot een financieel voordeel van €4.000 tot ruim €10.000 voor een bedrijf met ruim 100 koeien en bijbehorend jongvee. Volgens de experts is dit financiële voordeel realistisch en zelfs aan de voorzichtige kant. Intensiteit en aandeel mais in het rantsoen hebben invloed op dit financieel voordeel. In Tabel 5 is het financiële voordeel weergegeven, afgerond op €250 op bedrijfsniveau.

Hogere kosten voor mest verwerken dan ingeschat leiden tot een groter voordeel van het gebruik van de KringloopWijzer. Een kleiner BEP-voordeel dan het voorbeeldbedrijf

behaalde, bijvoorbeeld door drogere zandgrond, leidt juist weer tot een ca €250 kleiner voordeel voor de KringloopWijzer.

Tabel 6 laat het financiële voordeel zien in € per 100 kg melk. Hieruit blijkt dat het financiële voordeel wordt ingeschat op ca €0,50 tot ruim €1.00 per 100 kg melk, bij de beschreven aannames. In Tabel 7 staat het financiële voordeel in € per ha. Bij de beschreven uitgangspunten is het financiële voordeel hiermee ingeschat op ca €50 tot ruim €250 per ha, afhankelijk van de intensiteit en aandeel mais in het rantsoen.

Tabel 5 Begrote financieel voordeel van gebruik van de KringloopWijzer in de praktijk (€ per bedrijf, afgerond op €250). Bedrijfssituaties met ruim 100 mk, ca 7.5 stuks jongvee/10 mk, melk/koe tussen 7750 en 9500 kg/jr; 25 kg krachtvoer/100 kg melk; uitgangspunten Tabel 1.

mais in rantsoen	melkproductie/ha		
	13.500	17.500	22.500
weinig (<15%)	4.000	5.000	8.500
Veel (>25%)	7.000	8.000	10.250

Tabel 6 Begrote financieel voordeel van gebruik van de KringloopWijzer in de praktijk (€ per 100 kg melk). Bedrijfssituaties met ruim 100 mk, ca 7.5 stuks jongvee/10 mk, melk/koe tussen 7750 en 9500 kg/jr; 25 kg krachtvoer/100 kg melk; uitgangspunten Tabel 1.

mais in rantsoen	melkproductie/ha		
	13.500	17.500	22.500
weinig (<15%)	0,5	0,6	0,8
Veel (>25%)	0,8	0,9	1,1

Tabel 7 Begrote financieel voordeel van gebruik van de KringloopWijzer in de praktijk (€ per ha, afgerond op €50). Bedrijfssituaties met ruim 100 mk, ca 7.5 stuks jongvee/10 mk, melk/koe tussen 7750 en 9500 kg/jr; 25 kg krachtvoer/100 kg melk, ; uitgangspunten Tabel 1.

mais in rantsoen	melkproductie/ha		
	13.500	17.500	22.500
weinig (<15%)	50	100	200
Veel (>25%)	100	150	250

Michel de Haan, ism Barend Meerkerk, Sjon de Leeuw, Aart Evers, Gerjan Hilhorst, Zwier van der Vegte

Dit is het tweede maandelijkse artikel vanuit het project Praktijkimplementatie KringloopWijzer. LTO Nederland, NZO, Nevedi en VLB zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor dit project, dat een sectorbrede implementatie van de KringloopWijzer mogelijk moet maken.